

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Impiorum fallaciæ & cavillationes contra divinam Providentiam
evertuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

Diff. 6. tum conformiter ad nostram naturam & conditionem, servando omnia jura libertatis create: modo explicato, & magis exponendo Tractatu sequenti, ubi de concordia create libertatis cum divina providentia & prædestinatione, fusè agemus.

§. IV.

Impiorum fallacia & cavillationes contra divinam Providentiam evertuntur.

24. **O**bjicies primò: In Deo non est sollicitudo: Ergo nec providentia. Patet Consequentia, quia providentia necessariò exigit sollicitudinem de rebus provis. Antecedens autem probatur. Sollicitudo est causa laboris & anxietatis: At Deus, cum sit summè beatus, horum non est capax: Ergo nec sollicitudinis.

25. Respondeo ex D. Thoma hic art. 1. ad 1. in Deo reperiri providentiam, sicut & prudentiam, & scientiam, quantum ad id quod perfectionis & actualitatis est, & secundum quod intelligit, diligit, & gubernat, seclusis imperfectionibus inquisitionis, consultationis, sollicitudinis &c. Quæ reperiuntur in nobis ex imperfectione nostri intellectus. In cujus rei typum vidit Jacob scalam cujus culmen cælum pertingebat, ipsumque Deum scalam innixum: non quòd ex mundi regimine, qui per hanc scalam significabatur, quasi fatigatus super eam requiesceret, & vires imminutas reficeret: sed quòd absque ulla turbatione & sollicitudine, totus semper rerum omnium gubernationi incumbat, totusque in hominum salute invigilet. *Innixus scalam apparet (inquit Augustinus) ut scalam teneat & regat. Innititur scalam, non ut quiescat, sed ut operi suo, mundi que regimini totus incumbere videatur.*

26. **O**bjicies secundo: Ad providentiam perfectissimam, qualis est divina, pertinet fovere & proficere bonum, & fugare malum: At Deus, cum possit, non fugat malum à creaturis, sed potius illud intendit, vel saltem permittit: Ergo non habet de illis providentiam.

27. Respondeo cum eodem D. Thoma hic art. 2. ad 2. & 3. contra Gentes cap. 71. aliter judicandum esse de providore particulari, qui habet curam vel providentiam alicujus rei particularis, & de eo qui habet providentiam universalem. Prior enim fugat mala & defectus rerum de quibus providet, quantum potest: quia sic exigit bonitas & perfectio rei. Secundus verò permittit mala & defectus in aliquibus particularibus, propter bonum totius, ad cujus conservationem principaliter attendit. Ut enim egregie discurret idem S. Doctor loco citato contra Gentes: *Multa bona sunt in rebus, que nisi mala essent, locum non haberent. Sicut non esset patientia iustorum, si non esset malignitas persecutorum; nec esset locus iustitiae vindicativæ, si delicta non essent. In rebus etiam naturalibus, non esset unius generatio, nisi esset alterius corruptio: Si ergo malum totaliter ab universitate rerum per divinam providentiam excluderetur, oporteret etiam bonorum multitudinem diminui. Addit infra: quod si malum à quibusdam partibus universi subtraheretur, multum deperiret perfectioni universi, cujus pulchritudo ex ordinata bonorum & malorum adnatione conjungit, dum mala ex bonis deficientibus preveniunt, & tamen ex eis quadam bona consequuntur ex providentia gubernantis: sicut & silentij interpositio, facit cantilenam esse suavem.*

Tom. I.

A Unde Isaïæ 40. juxta editionem Septuaginta Interpretum dicitur, *Deus profert numerosè seculum*, id est cum harmonia & concentu providentiae suavissimo, ut explicat Augustinus Epistola 28. subdens: *Si homo facienda carminis artifex, novit quas quibus moras vocibus tribuat, ut illud quod canitur decedentibus ac succedentibus sonis, pulcherrime currat ac transeat: quanto magis Deus, cujus sapientia per quam fecit omnia, longè omnibus artibus preferenda est, nulla in naturis nascentibus & occidentibus temporum spatia, que tanquam syllaba ac verba, ad particulas hujus seculi pertinent, in hoc labentium rerum tanquam mirabili cantico, vel brevius, vel productius,*

B *quam modulatio præcognita & præfinita deposcit, præterire permittit? Quibus verbis eleganter declarat, defectus tam naturales quam morales, quas divina providentia permittit in rebus creatis contingere, ad perfectionem, decorem, & pulchritudinem universi conducere, & ex permutatione bonorum & malorum, mirabilem resutare divinæ providentiæ harmoniam & concentum. Quod etiam lepidè explicat lib. 11. de civit. cap. 18. his verbis: Neque enim Deus ullum non dico Angelorum, sed vel hominum crearet, quem malum futurum esse præscisset, nisi pariter nosset, quibus eos bonorum usibus commodaret, atque ita ordinem seculorum, tanquam pulcherrimum carmen, etiam ex quibusdam antiis bonestaret. Anti-*

C *theta enim que appellantur, in ornamento elocutionis sunt decemissima, que latine appellantur opposita, vel quod expressius dicitur contrapposita.... Sicut ergo ista contraria contrariis opposita sermoni pulchritudinem reddunt; ita velut quædam non verborum, sed rerum eloquentia, contrariorum oppositione, seculi pulchritudo componitur. Apertissime hoc positum est in libro Ecclesiastici, hoc modo: Contra bonum malum est, & contra mortem vita: Sic contra pium peccator. Et sic in tuere in omnia opera. Altissimi bina & bina, unum contra unum. In hac ergo contrariorum combinatione & consociatione, mirum in modum elucet divina sapientia & providentia, que res planè dissomas & oppositas, ita conjungit & combinat, ut non contrariæ & dissomas, sed consonæ & consonantes videantur, ideòque unum sine alio esse nequeat. Sic corpus quodlibet mixtū componitur ex quatuor elementis, inter que ignis pugnat contra aquam, aër contra terram. Sic aqua, id est humidum pingue, alit ignem sibi contrarium, ut ait Aristoteles lib. 3. de anima. Sic materia, forma, & privatio, inter se opposita, sunt tria prima physices, & cujusque rei naturalis principia. Sic pictura venustas ex umbra & lucis, diversorumque colorum grata commixtione & temperamento confurgit. Sic Musices harmonia ex dissomas vocum consonantia dulciùs cõcinit. Sic demum in Medicina præstâtissima pharmanca, ex rebus venenatis, inter se congruâ commixtione contemperatis, conficiuntur. Unde merito Empedocles litem & amicitiam, sive antipathiam & sympathiam, prima rerum omnium principia constituit, ex quibus cuncta subsistunt. Et Boëtius 4. de consolat. metro 6. elegantissimis verbis docet, quod pulchriùs nitet totius naturæ vultus, ex adversantium concordia discordia, dissimiliumque uniformi disformitate, & quod plura que sunt inter se contraria & pugnancia, vires suas vicissim frangendo, & sese aliquatenus corrumpendo, non solum exitio non sunt mundo, sed etiam saluti & ornamento.*

D

E

Rrr

Hac concordia temperat aquis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida siccis,
Fungantque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis surgat in altum.
Terraque graves pondere sidant.
Iisdem causis vere repenti
Spirat florifer annus odores,
Æstus Cererem fervida siccat,
Hyemem defluus irrigat imber.
Hac temperies alit ac profert
Quidquid vitam spirat in orbe:
Eadem rapiens condit, & aufert
Obitu mergens orta supremo.

28. Objicies tertio: Si totum quod in hoc mundo est, curâ & providentiâ, ac sapientiâ Dei regitur: unde proveniunt tot monstrorum horrendi & præter naturam partus, & tot creaturæ homini molestæ & perniciosæ; ut culices, pulices, muscæ, serpentes, venena, & similia?

Lucr-
tius.
Cur genus horri ferum profert natura ferarum:
Et culices & muscas?

Lib. 3.
Hexam.
cap. 9.
Quid (inquit Ambrosius) cum utilibus etiam le-
thalia & perniciofa putantur? cum vitico co-
nium? Quid inter alimenta vitæ noxium reperitur,
& nisi prævisum fuerit, consuevit saluti nocere:
inter alia quoque nutrimenta vitæ, helleborum de-
prehenditur; aconita quoque fallunt frequenter &
decipiunt colligentem? &c.

29. Respondeo hæc omnia magis divinam providentiam commendare, quam impugnare: nam, ut supra cum D. Thoma dicebamus, quamvis provisor particularis debeat impedire mala & defectus in rebus, provisor tamen universalis debet illa permittere in aliquibus particularibus, ne impediatur bonum universale, cujus conservationem principaliter intendit. Unde si aliqua causa contingentes & defectibiles, per accidens, & ex debilitate virtutis activæ, vel ex indispositione materiæ, interdum sint dispositæ ad effectus monstruosos, & præter naturam producendos, non debet illas impedire.

Adde quod, monstra suo modo conducunt ad decorem & pulchritudinem universi, & deservunt ad manifestandam perfectionem & integritatem aliarum rerum, quæ magis relucet ex ipsorum deformitate: opposita enim juxta se posita magis elucescunt. Idem dicendum est de muscis, culicibus, serpentibus, & alijs animalibus imperfectis: illa enim participant aliquem gradum bonitatis & perfectionis, qui si deesset universo, non esset omnibus modis perfectum. Nam, ut inquit Isidorus, Si radas supercilium hominis, parvam rem demis, sed totius corporis ingeris seditatem. Ita & in universitate creaturæ est, si extremum vermiculum naturæ malum dixeris, universæ creaturæ injuriam facis.

Lib. 1.
de sum-
mo bono
cap. 11.

Idem docet D. Ambrosius loco citato, his verbis: Singula eorum quæ generantur è terris, specialem quandam rationem habent, quæ pro virili portione complent universa pulchritudinem creaturæ. Alia ergo esui, alia potui, alia alijs nascuntur usui: nihil vacat, nihil inane germinat terra. Quod tibi putas inutile, alijs utile est: imò ipsum tibi frequenter alio est usu utile: quod escam non adjuvat, medicinam suggerit, & sæpe eadem quæ tibi noxia sum, avibus aut feris innocuum ministrant pabulum. Denique sturni vescuntur conio, nec fraudi est eis, quoniam qualitate sui corporis, venenum succi lethalis evadum. Helleborum autem peritii loquuntur etiam esse & alimenta coturni-

A cum, eò quod naturali quodam temperamento sui corporis, vim pabuli nocentis evitent.

§. V.

Alia objectio solvitur, & variè assignantur rationes, cur bonis & sanctis viris mala & infortunia nonnunquam accidant.

Objicies quarto: Si mundus divinâ providentiâ regitur, cur bonis & sanctis viris, qui sunt Dei amici, & ipsi charissimi, tot mala & infortunia sæpe accidunt? Cur paupertate, miserijs, & ærumnis opprimuntur, dum mali & perversi ducunt in bonis dies suos, & honoribus, voluptatibus, ac divitijs affluunt? Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus qui prævaricantur, & iniquè agunt? Jeremiæ 10. Cur taces devorante impio justiore se? Abacuc. 1.

Eadem cogitatio & queritionia olim in mentem Ovidij venerat, dum mortem Tribuli desebat, & dicebat.

Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
Sollicitor nullos esse putare Deos.

Respondeo etiam in tribulationibus justorum mirum in modum divinam reluctance providentiam, ut passim docent SS. Patres, variatque & egregias rationes assignant. In primis enim Augustinus ait, quod tribulatio compellit nolentem, erudit ignorantem, custodit virtutem, protegit infirmantem, excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat penitentem, coronat innocentem, Subdit Gregorius: Sicut unguenta, nisi commota, redolere latius nesciunt, & sic in lab-
cap. 2.
aromata fragrantiam suam, non nisi cum incendantur expandunt: ita sancti viri omne quod de virtutibus redolent, in tribulationibus innotescunt. Addit, quod electi sui ad se pergenibus, Dominus hujus mundi iter asperum facit, ne dum quisque vitæ presentis requie, quasi vitæ amenitate pascitur, magis cum diu pergere, quam citius pervenire delectet: ne dum oblectatur in vitæ, obliviscatur quod desiderabat in Patria. Quod brevius Angustinus his verbis expressit: Ideo Deus felicitatibus terrenis amaritudines miscet, ut illa queratur felicitas, cujus dulcedo non est fallax.

Aliam in Moralibus insinuat Gregorius rationem, ait enim, Electorum desideria dum premuntur adversitate, proficiunt: sicut ignis flammæ premittitur ut crescat, & unde quasi extingui cernitur, inde magis roboratur. Unde Hilarius: Sicut olim crescentibus diluvij fluctibus arca sublimius ferebatur, & tandem procellarum victrix, requie vitæ super montes Armenia: non dispari modo Ecclesia, dum exercetur foret, dum opprimitur crescit, dum contemnitur proficit, dum ceditur vincit: palma que instat altius inclinata resurgit, juxta illud Alciati:

Lib. 4.
de Tri-
nit.

Em-
blem.
36.

E Nittitur in pondus palma, & consurgit in altum.

Quo magis & premittitur, hoc magis tollit onus. E contra verò prosperitas, teste Chryostomo, Noverca virtutis est; & animum hominis emollit, frangit, & in legnitatem ac torporem resolvit. Omnia enim quæ superfluum, nocent (inquit Seneca) segetes nimia sternit ubertas, rami onere franguntur, ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas. Idem quoque animis evenit, quos immoderata prosperitas rumpit, quæ non tantum in aliorum injuriam, sed etiam in suam uruntur.

Lib. de
prov. 11.

Demum, ut ait Chrysologus, In edificatione templi, omnes lapides prius malleis tundebantur, ne in illorum positione sonitus mallei audiveretur: nec in horreo Domini reponitur granum, donec